

כישורי חיים

תוכן

1

שאלה מרכזית:

מה אני מאחל/ת לעצמי לשנה החדשה?

זמן הפעילות: 25 דק' | מס' הנספחים: אין

מתודה 1: שיתוף

מקיימים מעגל שיתוף: החניכים ישתפו את הקבוצה. מהו ראש השנה עבורו ועבור משפחתו ויאחלו לעצמם איחול לשנה החדשה.

הערות למדריך: לפני שמתחילים במשימות השלב הבא, כדאי לדבר על זה שהאיחול לעצמי מתחיל מהמקום האישי וממשיך להסתכלות על הסביבה שאני חי בה.

אין

אין

10 דקות

מתודה 2: עשייה

מחלקים צלחות (או צנצנות קטנות וישנות שהביאו החניכים מהבית) עם תפוחים ודבש, מכינים ברכות לשנה החדשה ומסתובבים בין השכנים והקהילה הסובבת אותנו, כדי לאחל להם שנה טובה.

הערות למדריך: כדאי ללכת למקום מרכזי בעיר יחד ולהחליט למי ייתן כל חניך את הברכה והתפוח בדבש - הרעיון הוא לאחל איחול אישי ולא חלוקה המונית). אפשרות נוספת היא חלוקה עצמאית - כל חניך יבחר למי הוא רוצה לאחל, ויגיע אליו באופן אישי. חשוב ליידע את ההורים מראש ולחשוב על האופן הבטוח ביותר לעשות זאת. להמשיך למתודה אפשר להציע שיצטלמו וישתפו בפעולה הבאה.

אין

אמצעי יצירה: טושים, מדבקות, דפים צבעוניים לברכות, צנצנות קטנות שכבר לא צריכים או צלחות חד פעמיות.

15 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

כדאי לחשוב מראש על שלב האיחולים האישיים. אם נצליח לחשוב על קונספט טוב זה יעצים מאוד את הפעולה (למשל: אפשר ללכת יחד ברחוב, וכל חניך בתורו ייתן תפוח בדבש וברכה לעובר אורח, למוכרים בחנות וכדומה).

שאלה מרכזית:

מה היה בשנה שעברה?

מסר: חשוב להפיק לקחים ולתאם ציפיות בכל התחלה חדשה
זמן הפעילות: 40 דק' | מס' הנספחים: 1

מתודה 1: משחק תחרות

החניכים נכנסים לחדר בעיניים עצומות. משמיעים להם הקלטה של המדריכים שלהם משנה שעברה, שמאחלים להם בהצלחה בהמשך, כמה הם מתגעגעים, גאים ועוד. אומרים לחניכים שאנחנו מתחילים דרך חדשה השנה, ועליהם להוכיח את עצמם במשימות שתכף יקבלו (נספח). לאחר כל משימה יקבלו החניכים מרשמו וישפדו אותו. (אוכלים רק בסיום הפעולה).

הערות למדריך: יש להקליט את המדריכים מהשנה שעברה. אם לא מצליחים להקליט או לצלם אפשר לבקש מכתבים מהמדריכים ולהקריא אותם. את השוקולד אפשר להחליף במים ובקמח וללוש בצק. אם אפשר, כדאי לאפות את הבצק.

נספח 1 	ציוד להשמעת ההקלטה, שיפודים, מרשמו, עצים למדורה, מצרכים להכנת כדורי שוקולד, שקים, בלונים, טושים, דפים 	30 דקות
---	---	--

מתודה 2: הסבר

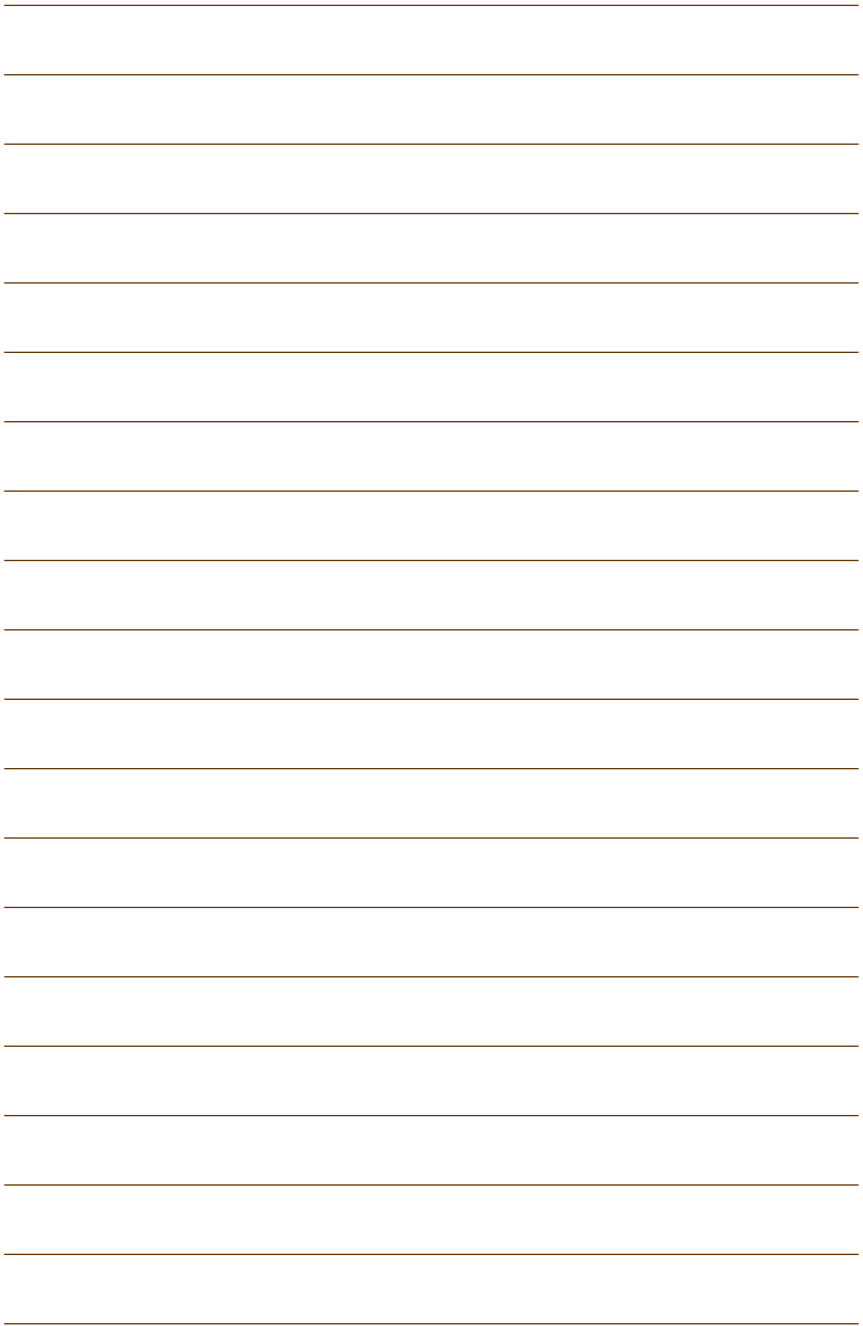
מדליקים את המדורה וצולים את המרשמו. מזמינים את החניכים לספר מה אהבו בשנה שעברה ורוצים לשמר ומה אהבו פחות ורוצים לשפר. לסיכום עורכים תאום ציפיות עם הקבוצה לשנה הבאה עלינו לטובה.

הערות למדריך: אם נתקלת ב"בעיות משמעת" בפעילות, או בחוסר שיתוף מצד חברי הקבוצה זו הזדמנות מעולה לדבר על זה, למרות שאנחנו רק בתחילת השנה. חשוב: לתת לכל חניך זמן לומר מה הוא מצפה מהשנה ורק אחרי שכולם דיברו, המדריך יספר על הציפיות שלו.

אין 	אמצעי להדלקת המדורה 	10 דקות
---	---	--

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

כדאי לבחור מקום בטבע או בשטח פתוח ושקט. כדאי לחשוב מראש על נקודות לתיאום ציפיות. אם בוחרים להשמיע את הקלטות המדריכים - לדאוג לאמצעים להשמעת ההקלטות ולוודא שהם תקינים.

שאלה מרכזית:

מהי תשובה גמורה?

**מסר: התיקון הוא להגיע לאותו מקום ולא לעשות את הדבר הלא נכון שוב.
זמן הפעילות: 35 דק' | מס' הנספחים: 2**

מתודה 1: הדמיה

משחק סיטואציות 'פריז'. כל קבוצה מקבלת סיטואציה להצגה, מציגה אותה עד נקודה מסויימת, מפסיקים (פריז-קיפאון), מי שרוצה לעלות ולעזור לסיים עולה. בסוף הסיטואציה שואלים את הגדוד אם הם אהבו את מה שיצא, או שמישהו חשוב שהוא יכל לסיים אחרת. נותנים אפשרות לסיום אחר...

הערות למדריך: כדאי להגיד שצריך לבקש אישור מהמדריכים לעלות להצגה כדי שלא יהיה בלאגן. כדאי לעבור על הסיטואציות מראש ולהחליט אם הם מתאימים או שכדאי לשנות/ להוסיף. ניתן לחזור על זה כמה פעמים, כדאי לשים לב שלחניכים עדיין יש כח כדי שיהיו קשובים בהמשך.

סיטואציות

אין

20 דקות

מתודה 2: דיון

מביאים לחניכים את הלכה א', פרק ב' מהלכות התשובה לרמב"ם (נספחים)
★ למה זאת התשובה הגמורה?
★ האם קרה לכם פעם שהחלטתם שלא תעשו שוב משהו ואז המצב הגיע?
★ מה בחרתם לעשות?
ניתן להוסיף:

כל חניך יקבל דף ועט ויצטרך לכתוב לעצמו סיטואציה בה הוא היה רוצה לנהוג בצורה שונה בעתיד.

הערות למדריך: כדאי להחליט מראש אם רוצים לבקש דוגמאות מחיי החניכים או להשאיר את הדיון בלי דוגמאות פרקטיות. במידה והפעילות מתקיימת בשבת, חלקו את החניכים לזוגות ובקשו מהם לספר אחד לשני מה הסיטואציה בה הוא רוצה לנהוג אחרת בעתיד (במקום לכתוב)

הלכות תשובה

אין

15 דקות

כישורי חיים

תוכן

1

שאלה מרכזית:

כיצד אני שומר על החברים שלי בדרכים?

מסר: האחריות על החברים שלי היא גם שלי
זמן הפעילות: 20 דק' | מס' הנספחים: אין

מתודה 1: שיתוף, דיון בשאלה

מקיימים דיון לפי השאלות הבאות:

- ★ מי מהחניכים משתתף במשמרות זה"ב?
- ★ למה לדעתכם צריך משמרות זה"ב? (כי לפעמים דעתנו מוסחת, ולכן חשוב להציב אנשים במקומות מסוכנים, שתפקידם להשגיח ולתת לנו הוראות).
- ★ האם אתם חושבים שהשתתפות במשמרות זה"ב עוזרת לכם להיות מודעים יותר להתנהגות שלכם או להתנהגות של הסובבים אתכם?
- ★ הערתם פעם למישהו על התנהגות לא בטוחה - למשל במשמרות זה"ב לפעמים, עם ילדים שלא נשמעים לכם?
- ★ האם העירו לכם על התנהגות לא זהירה? איך הרגשתם עם זה?

הערות למדריך: מטרת הדיון להצביע על כך שאנחנו לא תמיד מודעים לגמרי לעצמנו, והערותיהם של אנשים אחרים חשובות לנו. כדאי להדגיש את המסר המרכזי בסיכום הדיון, ולעודד את החניכים להתנהג לאורו: האחריות על החברים שלי היא גם שלי, כיוון שגם הם לפעמים פחות מודעים להתנהגותם.

אין

אין

20 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

חשוב להביא את החניכים לחשוב על כך שאנשים "רואים את עצמם פחות", ולכן חשוב והכרחי שאדם חיצוני ישקף להם את המציאות.

אחריות חברתית

צופיות

תוכן

1

שאלה מרכזית:

מה מחבר בין האדם והטבע?

מסר: הצופה חובב את החי והצומח ומגן עליהם
זמן הפעילות: 45 דק' | מס' הנספחים: 1

מתודה 1: ייצוג

בונים מסלול סיור לפי הספר 'העץ הנדיב' - כדאי להכין סימני דרך לפי הספר, ובכל נקודת עצירה קוראים קטע ממנו.
לאחר כל קטע קריאה שואלים:
★ בישול - על כירת גז או על מדורה?
★ אכילה - בכלים רב פעמים או בכלים חד פעמיים?
★ לינה - בטבע או במבנה סגור?
בסוף הסיפור החניכים מגיעים למדורה צופית שנבנתה מראש ועליה סיידר תפוחים. החניכים יושבים במעגל, ומקבלים תפוז. עליהם לרוקן אותו ולהשתמש בו ככוס לשתיית הסיידר החם.

הערות למדריך: יש להכין מראש את המדורה הצופית. חשוב להסביר שהבחירות שלנו לא משנות כל עוד נשמור על הטבע - כי אין לנו טבע לבזבז. כדאי להזמין מדריך עזר שישגיח על המדורה בזמן הסיור.

נספח 1- סיפור העץ הנדיב 	תפוזים כמספר החניכים, תפוחים לסיידר, מקלות קינמון, ציוד לבניית מדורה. 	30 דקות
---	---	--

מתודה 2: חשיבה משותפת

מקיימים סיעור מוחות בעזרת השאלות הבאות:
★ האם אפשר להשתמש בטבע ובו בזמן לשמור עליו?
★ איך אנחנו יכולים לצמצם את הפגיעה בטבע בטיול?
★ למה חשוב שאנחנו בתור צופים נשמור על הטבע?

הערות למדריך: החשיבה משותפת היא לקראת יצירת פרויקט: טיול פתיחת שנה עומד כעת על הפרק ומזמן לנו להפוך מילים למעשים: איך אנחנו, כצופים, מטיילים, משתמשים ושומרים עליו.

אין 	אין 	15 דקות
---	---	--

אחריות חברתית

תוכן

1

שאלה מרכזית:

למה אני צריך קהילה?

מסר: קהילה תומכת מעצימה את חבריה
זמן הפעילות: 20 דק' | מס' הנספחים: 1

מתודה 1: השראה

צופים בסרטון על חגיגות של חסידים בשיתוף קבוצה של אנשים עם צרכים מיוחדים (שמחה בית השואבה)

הסרטון מצורף
כלינג בנספחים

אמצעי להקרנת הסרטון
(מחשב, מקרן או אמצעי אחר)

3 דקות

מתודה 2: דיון בשאלה

מקיימים דיון לפי השאלות הבאות:

- ★ מהו היתרון של הקהילה המוצג בסרטון?
- ★ האם אתם שייכים לקהילה שנותנת לכם מענה כמו זה שראינו בסרטון?
- ★ האם גם השבט הוא קהילה? האם אתם מרגישים שייכות לשבט?

אין

אין

17 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

כדאי לוודא את תקינות האמצעים האלקטרוניים לפני תחילת הפעילות

כישורי חיים

תוכן

1

שאלה מרכזית:

מהי חברות?

מסר: בחינה עצמית של "איזה מין חבר אני?"
זמן הפעילות: 45 דק' | מס' הנספחים: 4

מתודה 1: ייצוג

מפזרים על הרצפה שירים הקשורים בחברות (נספח). תולים על הקיר סוגים של חברות (נספח). בזמן שהחניכים נכנסים לחדר, משמיעים את השיר "חברים בכל מיני צבעים". על החניכים לבחור שיר, ולהצמיד אותו לסוג החברות המתאים.

הערות למדריך: יש להכין מראש את המדורה הצופית.

נספח 1, נספח 2

סלוטייפ, נייר עיתון *5

15 דקות

מתודה 2: ייצוג

כל חניך מקבל שם של חניך אחר (אפשר לעשות חלוקה מתודית, לפי הטלפון, לפי א'-ב') וחושב איזה סוג חברות יש בינו לבין השם שקיבל. אחרי שהחליטו איזו חברות יש ביניהם יתנו לחניך את השיר שמתאר את החברות. לאחר מכן יענה החניך על השאלות (נספח):

- ★ מה הוא היה רוצה להעניק לחבר?
- ★ מה הוא היה רוצה לקבל מהחבר?
- ★ מה הוא היה רוצה לחלוק איתו?

הערות למדריך: מומלץ לחלק את הדפים כאשר שמות החניכים כתובים מראש. אפשר שהכתיבה בדף תהיה אישית (כלומר, לא חייבים להראות אותה לחבר שעליו כתבתי) ואפשר שיהיה חלק של שיתוף - תלוי בקבוצה.

נספח 3

עטים כמספר החניכים

15 דקות

מתודה 3: התבוננות

החניכים יקבלו דף ועליו השיר 'סליחה' מאת אהוד מנור (נספח) ויענו - ממי הם רוצים לבקש סליחה? את מי הם רוצים להכיר יותר? האם הם חברים טובים? מכניסים את הפתקים עליהם כתבו החניכים את תשובותיהם לבקבוק, ואת הבקבוק קוברים מאחורי השבט. קובעים תאריך שבו נוציא את הבקבוק (למשל, בעוד חודש) ואפשר יהיה לראות מי עמד במטרה שהציב לעצמו.

הערות למדריך: העוגן לפעולה הוא הקישור ליום כיפור. כדאי לדרבן את החניכים להציב לעצמם מטרה שקשורה לנושא ולכתוב אותה (למשל, להיות נדיב יותר לחברים שלי).

נספח 4

עטים כמספר החניכים,
פתקים, עט חפירה, בקבוק

15 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

כדאי לקיים את הפעילות במקום שקט ככל האפשר. אולי כדאי לפתוח בכמה מילים החשיבות שבפתיחות ובשיתוף פעולה כדי לנטרל בעיות

דמוקרטיה

תוכן

1

שאלה מרכזית:

מהם גבולות חופש הביטוי?

מסר: כבוד האדם הוא ערך עליון אוניברסלי. פגיעה בו היא סכנה לחברה דמוקרטית ונאורה
זמן הפעילות: 40 דק' | **מס' הנספחים:** 4

מתודה 1: משחק הדמיה

מקיימים "בית משפט" של החניכים. המדריך יספר רקע על "משפט הדיבה של חנה סנש", ולא יגלה את פסק הדין (נספח). מחלקים את החניכים לשתי קבוצות. כל קבוצה תקבל את אחת העמדות של השופטים והגדרה של הזכות שעליה נשענת דעתו של השופט (אהרון ברק ומישאל חשין) (נספח). אחרי שקראו את ההגדרות ואת עמדת השופטים יעלה לבמה נציג מכל קבוצה עולה בדמותו של השופט, יסביר את דעת הקבוצה וינמק אותה.

הערות למדריך: חשוב לקרוא מבוא לנושא וחלקים מתוך תקציר פסק הדין (מצורפת הרחבה למדריך).

נספח 1, נספח 2

להדפיס את הנספחים 1

25 דקות

מתודה 2: דיון בשאלה

לאחר ששמענו את דעתם של השופטים במשפט שואלים "מה לדעתכם צריך להיות פסק הדין?" מספרים להם את פסק הדין (נספח 1) ושואלים:
★ איך אפשר לדעת היכן עובר הגבול בין שימוש לגיטימי בחופש ביטוי לבין ניצול שלו?
★ האם למישהו יש דוגמה מדברים שקרו לו, או מדברים דברים שסיפרו לו, למקרה ובו נוצל הזכות לחופש ביטוי לרעה?

הערות למדריך: ככל הנראה, התשובה שהכי נאמנה למציאות היא "שאינן תשובה גורפת וכל עניין לגופו", אך חשוב לחבר זאת לרצח רבין ולגבולות הדקים במציאות. כבוד האדם הוא ערך עליון אוניברסלי. פגיעה בו היא סכנה לחברה דמוקרטית ונאורה.

אין

אין

15 דקות

שאלה מרכזית:

מי אתם חברי לקבוצה?

מסר: יש הרבה חברים בקבוצה, אפשר ללמוד הרבה על ומכל אחד.
זמן הפעילות: 40 דק' | מס' הנספחים: 1

מתודה 1: משחק תחרות

מונופול היכרות: הקבוצה תשחק מונופול, כאשר הקטגוריות על הלוח הן משפחה/חברים/חששות/לימודים/אישי/ציפיות/עבר צופי/תחביבים וכו'. מי שנחת על קטגוריה צריך לשתף משהו הקשור בה (למשל, "משפחה"- יש לי 4 אחים, "לימודים"- אני הכי אוהב תנ"ך, "אישי"- יש לי כלב שקוראים לו מקס). בתחילת המשחק נחלק לכל אחד סכום כסף. בכל פעם שאחד החניכים נוחת על קטגוריה, חוץ מלענות על השאלה, הוא צריך לבחור אם הוא קונה אותה או לא. משתתף שקנה קטגוריה יכול להפנות את השאלות בה לאיזה משתתף שהוא רוצה (למשל, דני נחת על קטגוריה "חששות" שקנתה אותה יעל. דני צריך לענות ויעל בנוסף יכולה להפנות את הקטגוריה גם לאסף. בסבב בו שיחק דני ענו על הקטגוריה דני ואסף).

הערות למדריך: באחריות המדריך להכין הפתעות. להקפיד שכולם ישתתפו- לשאול את כל אחד מחבריה קבוצה לפחות שאלה אחת. חשוב לתת מקום לחששות ולציפיות לקראת השנה החדשה.

נספח 1

לוח מונופול, חיילים, קוביות, הפתעות
(טופי או כל ממתק אחר שהמדריך
אוהב), כסף למונופול

40 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:
להסביר היטב את חוקי המשחק.

אחריות חברתית

תוכן

1

שאלה מרכזית:

מהי מסירות נפש?

מסר: מסירות נפש לא חיבת להתבטא אך ורק בדברים הגדולים אלא גם בדברים הקטנים.

זמן הפעילות: 25 דק' | **מס' הנספחים:** אין

מתודה 1: משחק

מה תעשה בשבילי? לשחק על דברים קטנים כמו במבה, ביסלי, טופי. שאלה האחרונה: מה היית עושה בשביל חיים של חבר שלך?

אין

ממתקים

5 דקות

מתודה 2:

מספרים מעשה של מסירות נפש המתאים לקבוצה: לדוג': רועי קליין, יאנוש קורצק, ר' אריה ליון, אלה אבוקסיס, שמחה הולצברג.

הערות למדריך: אפשר לחלק כרטיסיות - על מנת שיהיה מגוון של אנשים

אין

טקסטים על הדמויות

10 דקות

מתודה 3: דיון

- ★ על מה אני מוכן למסור את נפשי?
- ★ האם מסירות נפש פירושה בהכרח מוות?
- ★ האם יש הבדל בהערכה של שניים שיוצאים לקרב, אחד מת בקרב והשני חוזר?

הערות למדריך: אפשר לתת דוגמאות מהמתודה הקודמת

אין

אין

10 דקות

נקודות חשובות להצלחת הפעילות:

להדגיש בסיכום בפני החניכים שמסירות נפש לא שייכת רק למעשים הגדולים ולאנשים שנהרגו בשביל אידיאל, המושג שייך גם לעשייה היומיומית, שבה אנשים מקדשים את החיים למטרה טובה.

חומרי השראה למדריך:

★ "איש צדיק היה" - סיפורים קצרים על ר' אריה לוי/ שמחה רז.
עמ' 69-67, 89-87, 143, 161, 185.

★ "רצת כיש בלי עמוד" / נתן אלתרמן על נתן אלבז

שאלה מרכזית:

למה שמן הזית הוא המובחר להדלקת נר חנוכה?

מסר: חז"ל בוחרים להעביר לנו מסר של שלום והמשכיות של עם ישראל דרך בחירת שמן זית.

זמן הפעילות: 30 דק' | מס' הנספחים: 3

מתודה 1: השראה

לומדים עם החניכים סוגיה קצרצרה מהגמרא על השמן שאיתו מדליקים נרות חנוכה. כתוב בה ששמן זית הוא הטוב ביותר, האמנם?

הערות למדריך: הסוגיה אינה קשה, צריך לעבור עליה במהירות כדי שיהיה בסיס לניסוי.

סוגיה

אין

5 דקות

מתודה 2: עשייה

עורכים ניסוי עם שמנים שונים ורואים אם שמן זית באמת דולק הכי יפה, כפי שכתוב בגמרא.

הערות למדריך: יש להיזהר מאד בזמן הדלקת האש ובזמן שהוא דלוק. אמנם האש קטנה, אך גם היא יכולה לפגוע.

אין

שמן זית, שמן קנולה, שמן שומשום, (וכל סוג אחר שיש בבית). כוסות זכוכית להדלקת השמן, פתילות, גפרורים

15 דקות

מתודה 3: דיון בשאלה

קוראים עם החניכים מדרש שאמר רבי יהושע בן לוי על שמן הזית, למה הוא מובחר. האם אתם מסכימים עם הדימוי של המדרש שעם ישראל הוא עם נצחי? איזה סמל נוסף אנחנו מכירים עם זית? (להביא את הפסוקים מפרשת נח) שלום. האם זה סמל שאנחנו רוצים שיהיה בחנוכה? דווקא מתוך הקרבות שהיו.

מדרש של רבי יהושע בן לוי והפסוקים מפרשת נח.

אין

10 דקות

